

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ทวีศักดิ์ จริงกิจ ศป.บ., ศศ.ม.

ธวัชชัย รัตนธราช ศ.บ.

ธีระพงษ์ บุญสะอาด ค.บ.

อาภรณ์ แสงทินทอง ค.บ.

ผู้ตรวจ

ภวัตส์ สังข์เผือก ค.บ., กศ.ม.

ว่าที่ ร.ต. รุ่งเรือง แส่นสมัคร ศษ.บ., ศษ.ม.

ชุตินัน ศรีแสงไทยสุข ศล.บ., ค.ม.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

วิทยา อภิรัตน์พันธ์ ค.บ., ศศ.ม.

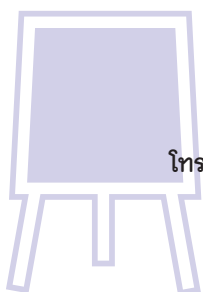
ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สำนักพิมพ์

๒๑๖-๒๒๐ ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒ ๒๒๒ ๙๓๙๔ • ๐๒ ๒๒๒ ๕๓๗๑-๒ FAX ๐๒ ๒๒๕ ๖๕๕๖ • ๐๒ ๒๒๕ ๖๕๕๗

email: info@wpp.co.th

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่

ส่วนหนึ่งส่วนใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

ทวีศักดิ์ จริงกิจ

ธวัชชัย รัตนะราช

ธีระพงษ์ บุญสะอาด

อาภรณ์ แสงทินทอง

ผู้ตรวจ

ภาวิตรี สังข์เผือก

ว่าที่ ร.ต. รุ่งเรือง แสนสมัค

ชุตินัน ศรีแสงไทยสุข

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์

วิทยา อภิรัตน์พันธ์

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-18-7916-8

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเรณูชัย จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่มนี้จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับให้นักเรียนและครูใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะสำคัญตามที่ต้องการทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำประโยชน์ให้สังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ศิลปะ เล่มนี้ยึดแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้หลักการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของศิลปะและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยพัฒนานักเรียนแบบองค์รวมอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการความคิดรวบยอด ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้ตามศักยภาพสมอง (Brain-based Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เน้นทักษะที่สร้างเสริมความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดตามหลักสูตร

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ศิลปะ เล่มนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ด้านศิลปะ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่มนี้ ได้ออกแบบให้มีองค์ประกอบดังนี้

๑

ตัวชี้วัดชั้นปี ระบุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยแยกออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง (ตามหนังสือที่ ศธ ๐๔๐๑๐/ว ๑๕๔๓ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖) ซึ่งตัวชี้วัดระหว่างทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีดำ ส่วนตัวชี้วัดปลายทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้า

๘

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมที่กำหนดไว้เมื่อจบเนื้อหาแต่ละช่วง แต่ละตอน เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะสมกับวัย สะดวกในการปฏิบัติ กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และส่งเสริมให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๒

สาระการเรียนรู้แกนกลาง เป็นองค์ความรู้และทักษะรวมทั้งเจตคติและค่านิยมที่จำเป็น ซึ่งนักเรียนทุกคนควรเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

๙

รายการอ้างอิง เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่นำมาใช้ประกอบเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน

๑๐

บทสรุป ได้สรุปเนื้อหาไว้เพื่อเป็นการทบทวนความรู้หรือเรียนรู้กว้าง ๆ อย่างรวดเร็ว

๓

สาระการเรียนรู้ เป็นการรวบรวมเนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้มาจัดระเบียบแสดงความเชื่อมโยงของเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้นั้น ๆ

๑๑

กิจกรรมเสนอแนะ หรือกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมเสนอแนะให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะตามตัวชี้วัดชั้นปี ทักษะการคิด การวางแผน และการแก้ปัญหาของนักเรียน

๔

ประโยชน์จากการเรียนรู้ นำเสนอไว้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้และทักษะจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๒

โครงการ เป็นการให้นักเรียนปฏิบัติโครงการโดยเสนอแนะหัวข้อโครงการไว้ให้นักเรียนปฏิบัติ

๕

คำถามนำ-กิจกรรมนำ (ลองคิด ลองตอบ) เป็นคำถามหรือสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ต้องการที่จะค้นหาคำตอบ

๑๓

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมที่เสนอแนะให้นักเรียนได้นำความรู้ ทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๖

เนื้อหาและภาพประกอบ เนื้อหาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ภาพประกอบที่นำมาใช้ประกอบเนื้อหาได้ระบุที่มาไว้ได้ภาพหรือข้างภาพ ส่วนภาพที่ไม่ได้ระบุที่มาเป็นภาพจากคลังภาพของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

๑๔

คำถามทบทวน เป็นคำถามเพื่อทบทวนผลการเรียนรู้ของนักเรียน

๑๕

บรรณานุกรม เป็นรายชื่อหนังสือ เอกสาร เว็บไซต์ที่ใช้ประกอบการเขียน

๗

ความรู้เสริม/เกร็ดความรู้ (ศิลปะน่ารู้ ดนตรีน่ารู้ นาฏศิลป์น่ารู้) เป็นความรู้เพื่อเพิ่มพูนให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น

๑๖

อภิธานศัพท์ เป็นคำสำคัญที่แทรกอยู่ในเนื้อหาซึ่งพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีแดงและนำมาจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรพร้อมคำอธิบาย

สารบัญ

ทัศนศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

พื้นฐานงานศิลป์

๑. การจัดองค์ประกอบศิลป์
๒. จังหวะและตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์
๓. ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์
๔. ประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์

๑

๒

๓

๑๐

๑๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

สร้างสรรค์งานศิลป์

๑. การวาดภาพระบายสี
๒. งานปั้น
๓. งานพิมพ์ภาพ

๑๙

๒๐

๒๓

๒๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

งานศิลป์กับวัฒนธรรม

๑. ศิลปวัฒนธรรมไทย
๒. ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์
๓. งานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

๓๕

๓๖

๓๗

๔๓

ดนตรี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

องค์ประกอบดนตรี

๑. องค์ประกอบดนตรี
๒. การสื่ออารมณ์เพลงด้วยองค์ประกอบดนตรี
๓. ลักษณะของเสียงขับร้องและเสียงของเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ

๕๙

๕๐

๕๑

๕๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

ทักษะดนตรี

๑. เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี
๒. การร้องเพลง
๓. การสร้างสรรค์ประโยคเพลง
๔. การบรรเลงดนตรี
๕. ดนตรีกับการแสดงออกตามจินตนาการ

๖๓

๖๔

๖๙

๗๖

๗๗

๘๑

ดนตรี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

ดนตรีกับมรดกทางวัฒนธรรม

๑. ดนตรีกับงานประเพณีท้องถิ่น
๒. คุณค่าของดนตรีจากแหล่งวัฒนธรรมของไทย

๘๗

๘๘

๘๙

นาฏศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗

นาฏศิลป์ในท้องถิ่น

๑. การแสดงพื้นบ้าน
๒. เปรียบเทียบการแสดงพื้นบ้าน
๓. การแสดงฟ้อนบายศรี

๙๖

๙๗

๑๐๓

๑๐๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

การแสดงนาฏศิลป์และการละคร

๑. การแสดงท่าทางประกอบเพลงปลุกใจ
๒. รำวงมาตรฐาน
๓. ระบำไก่อ
๔. ฟ้อนเล็บ

๑๑๕

๑๑๖

๑๒๓

๑๒๗

๑๓๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙

การชมการแสดงนาฏศิลป์ไทย

๑. หลักการชมการแสดงนาฏศิลป์ไทย
๒. การถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก
๓. ประโยชน์ที่ได้รับจากการชมการแสดงนาฏศิลป์ไทย

๑๔๑

๑๔๒

๑๔๗

๑๔๘

บรรณานุกรม

อภิธานศัพท์

๑๕๑

๑๕๓

หน่วย การเรียนรู้ที่ ๑

พื้นฐานงานศิลป์

ตัวชี้วัดชั้นปี

๑. บรรยายเกี่ยวกับจังหวะ ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ (ศ ๑.๑ ป. ๕/๑)
๒. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ต่างกัน (ศ ๑.๑ ป. ๕/๒)
๓. ระบุปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์และการสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตนเองและบอกวิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น (ศ ๑.๑ ป. ๕/๖)
๔. บรรยายประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม (ศ ๑.๑ ป. ๕/๗)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

๑. จังหวะ ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์
๒. ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์
๓. การจัดองค์ประกอบศิลป์และการสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์
๔. ประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์

สาระการเรียนรู้

๑. การจัดองค์ประกอบศิลป์
 - ๑.๑ ความเป็นเอกภาพ ๑.๔ ความกลมกลืน
 - ๑.๒ ความสมดุล ๑.๕ ความขัดแย้ง
 - ๑.๓ จุดเด่น
๒. จังหวะและตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์
 - ๒.๑ จังหวะ ๒.๒ ตำแหน่ง
๓. ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์
 - ๓.๑ งานจิตรกรรม ๓.๓ งานพิมพ์ภาพ
 - ๓.๒ งานประติมากรรม ๓.๔ งานสถาปัตยกรรม
๔. ประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์
 - ๔.๑ ประโยชน์และคุณค่าทางด้านจิตใจ
 - ๔.๒ ประโยชน์และคุณค่าทางด้านสติปัญญา
 - ๔.๓ ประโยชน์และคุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอย

ประโยชน์จากการเรียนรู้

สามารถบรรยายเกี่ยวกับจังหวะ ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการที่ต่างกันได้ รวมทั้งสามารถระบุปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์และการสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตนเองและบอกวิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นได้ นอกจากนี้ยังสามารถบรรยายประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคมได้

ลองคิด ลองตอบ

งานทัศนศิลป์มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของคนเราหรือไม่ เพราะอะไร

การจัดองค์ประกอบศิลป์ การนำจังหวะและตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน สามารถทำให้งานทัศนศิลป์เกิดคุณค่าและความงามทางศิลปะได้

การจัดองค์ประกอบศิลป์หมายถึงอะไร และสามารถจัดองค์ประกอบศิลป์ในผลงานได้อย่างไรบ้าง

๑. การจัดองค์ประกอบศิลป์

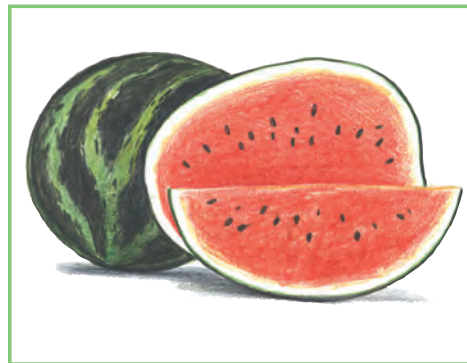
องค์ประกอบศิลป์ คือ ส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานทัศนศิลป์ ได้แก่ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง แสงเงา สี ที่ว่าง และพื้นผิว การนำเอาทัศนธาตุต่าง ๆ มาประกอบเป็นงานทัศนศิลป์ เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานพิมพ์ภาพ เรียกว่า “การจัดองค์ประกอบศิลป์” โดยมีหลักการจัดดังนี้

๑.๑ ความเป็นเอกภาพ

เป็นการจัดทัศนธาตุต่าง ๆ ให้มีความประสานกลมกลืน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเป็นกลุ่มก้อน ไม่กระจัดกระจาย และแสดงออกให้เห็นได้ถึงความพอดีของความงาม

การสร้างความเป็นเอกภาพของเส้น

การสร้างความเป็นเอกภาพของรูปร่าง รูปทรง

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีความเป็นเอกภาพตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๑.๒ ความสมดุล

ความสมดุล หรือดุลยภาพ เป็นการแสดงออกให้เห็นน้ำหนักที่เท่ากันในความรูสึก โดยใช้สี เส้น แสงเงา ความใกล้-ไกล เพื่อให้ภาพมีน้ำหนักสมดุลกัน ไม่เอียงหนักหรือเบาไปข้างใดข้างหนึ่ง

ความสมดุลแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑) ความสมดุลแบบสมมาตร คือ การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะให้ทั้ง ๒ ข้างมีขนาด ลัดส่วน น้ำหนักเท่ากัน มีรูปแบบเหมือนกัน ความสมดุลลักษณะนี้นิยมใช้ในงานทัศนศิลป์ที่ต้องการสื่ออารมณ์ความรู้สึกสงบนิ่ง มั่นคง หรือน่าเลื่อมใสศรัทธา

ชื่อผลงาน ผีเสื้อ
เทคนิค สีเทียนน้ำมัน
ผลงานของ ด.ญ.วรัญชลี รัตนะราช
แสดงการนำความสมดุลแบบสมมาตร
มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ประติมากรรมปูนปั้น
แสดงการนำความสมดุลแบบสมมาตร
มาใช้ในการสร้างสรรคงานประติมากรรม

อาคารที่พักอาศัย
แสดงการนำความสมดุลแบบสมมาตร
มาใช้ในการสร้างสรรคงานสถาปัตยกรรม

๒) ความสมดุลแบบอสสมมาตร คือ การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะให้ไม่เท่ากันหรือไม่เหมือนกันทั้ง ๒ ข้าง แต่มองดูแล้วให้ความรู้สึกเท่ากันจากน้ำหนักโดยรวม ความสมดุลในลักษณะนี้นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง เพราะสามารถให้อารมณ์ความรู้สึกเคลื่อนไหว ดูแล้วสมดุลกันทั้งภาพ ให้คุณค่าทางความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระและแปลกใหม่

ชื่อผลงาน ผักและผลไม้

เทคนิค สีเทียนน้ำมัน

ผลงานของ ด.ญ.วรัญชลี รัตนธราช

แสดงการนำความสมดุลแบบอสสมมาตรมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน สังเกตได้เมื่อแบ่งภาพออกเป็น ๒ ซีกเท่า ๆ กัน องค์ประกอบของภาพทั้ง ๒ ซีก เช่น มะเขือเทศ แคร่รอต กล้วย เซอร์รี่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วให้ความรู้สึกเท่ากัน

งานจิตรกรรมฝาผนัง

แสดงการนำความสมดุลแบบอสสมมาตรมาใช้ในการสร้างสรรงานจิตรกรรมไทย สังเกตได้เมื่อแบ่งภาพออกเป็น ๒ ซีกเท่า ๆ กัน องค์ประกอบของภาพทั้ง ๒ ซีก เช่น ผู้คน บ้านเรือน ฉากหลัง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วให้ความรู้สึกเท่ากัน

งานประติมากรรมหุ่นตั่ว

แสดงการนำความสมดุลแบบอสสมมาตรมาใช้ในการสร้างสรรงานประติมากรรมไทย สังเกตได้เมื่อแบ่งภาพออกเป็น ๒ ซีกเท่า ๆ กัน องค์ประกอบของภาพทั้ง ๒ ซีก เช่น เด็ก ต้นไม้ บ้านเรือน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วให้ความรู้สึกเท่ากัน

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีความสมดุลประเภทใดประเภทหนึ่งตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๑.๓ จุดเด่น

เป็นส่วนสำคัญที่ปรากฏชัดและสะดุดตาที่สุดในผลงาน จุดเด่นจะช่วยสร้างความน่าสนใจในผลงานให้มีความสวยงาม มีชีวิตชีวา จุดเด่นเกิดจากการจัดวางทัศนธาตุที่เหมาะสม ซึ่งสามารถทำได้หลายลักษณะด้วยกัน เช่น

ชื่อผลงาน ปลาใหญ่

เทคนิค ปากกาเมจิก

ผลงานของ ด.ญ.อารียา จริงพันธ์

เป็นการนำเส้นมาช่วยเน้นให้ภาพเกิดความเด่นชัดขึ้น เช่น การตัดเส้น การใช้เส้นที่แตกต่างกัน

ชื่อผลงาน กบจำศีล

เทคนิค สีเทียนน้ำมัน

ผลงานของ ธวัชชัย รัตนะราช

เป็นการเน้นค่าน้ำหนักของสีและแสงเงาให้มีความแตกต่างกันจากน้ำหนักอ่อนสุดไปยังน้ำหนักเข้มสุด ซึ่งสามารถสร้างจุดเด่นได้

งานประติมากรรมไม้แกะสลัก

เป็นการสร้างพื้นผิวที่แตกต่างกันเพื่อเน้นภาพให้มีจุดเด่นในรูปทรงที่ต้องการเน้นในงานประติมากรรมแกะสลักไม้

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีจุดเด่นตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๑.๔ ความกลมกลืน

เป็นการนำทัศนธาตุมาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนกัน สันนิษฐานซึ่งกันและกัน เข้ากันได้ดี ไม่ขัดแย้งกัน

ชื่อผลงาน ความเคลื่อนไหว

เทคนิค ปากกาเมจิก

ผลงานของ ธวัชชัย รัตนะราช

เป็นการใช้เส้นในลักษณะเดียวกันหรือมีทิศทางเดียวกันมาจัดรวมกัน ทำให้เกิดความกลมกลืน

ชื่อผลงาน ส้มสีเหลือง

เทคนิค สีเทียนน้ำมัน

ผลงานของ ด.ญ.อารียา จริงพันธ์

เป็นการใช้ขนาดของรูปทรงที่ใกล้เคียงกัน และลดหลั่นกันมาจัดรวมกัน ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกแตกต่าง แต่เกิดความรู้สึกกลมกลืนกัน

ชื่อผลงาน วัวในคอกม้า “Cows in a Stable”

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ผลงานของ กุสตาฟ คลิมท์ (Gustav Klimt)

เป็นการนำสีที่อยู่ในวรรณะเดียวกันหรือสีใกล้เคียงกัน มาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้ประสานกลมกลืนกัน

ที่มา <https://www.pubhist.com/w20089>

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีความกลมกลืนตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๑.๕ ความขัดแย้ง

เป็นการนำทัศนธาตุมาจัดองค์ประกอบศิลป์ให้เกิดการตัดกันหรือขัดแย้งกันเพื่อลดความกลมกลืนลงบ้าง เพราะความกลมกลืนที่มากเกินไปอาจจะดูจืดชืด น่าเบื่อหน่าย ความขัดแย้งที่พอเหมาะจะช่วยให้ผลงานดูมีชีวิตชีวา น่าสนใจ น่าตื่นเต้น

ชื่อผลงาน ปลาในจินตนาการ

เทคนิค สีโปสเตอร์

ผลงานของ ด.ญ.วรัญชลี รัตนธราช

เป็นการนำสีตรงกันข้ามหรือสีตัดกัน
มาใช้ร่วมกัน ระหว่างสีเหลืองกับสีม่วง

ชื่อผลงาน แมลงเต่าทอง

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ผลงานของ ด.ญ.อารียา จริงพันธ์

เป็นการนำพื้นผิวที่แตกต่างกันมาจัดรวมกัน
ในผลงาน เช่น พื้นผิวหยาบขัดแย้งกับ
พื้นผิวละเอียด

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยจัดองค์ประกอบศิลป์ให้มีความขัดแย้งตามจินตนาการ
และความคิดสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็น
และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๒. จังหวะและตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อม

และงานทัศนศิลป์

สิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์มีความงามและมีจุดสนใจ
หรือจุดเด่น ซึ่งเกิดจากการนำจังหวะและตำแหน่งมาจัดวางให้เกิดความเหมาะสม

๒.๑ จังหวะ

เป็นช่วงจังหวะของความห่างและความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง ทั้งที่มีความสม่ำเสมอและไม่สม่ำเสมอของทัศนธาตุ ผลคือทำให้เกิดความเคลื่อนไหวและความงาม สามารถสังเกตจังหวะได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

๑) จังหวะของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อม

ภาพแสดงจังหวะของดอกไม้
มีลักษณะซ้ำขวาสลับกันไป

ภาพแสดงจังหวะของลวดลายบนตัวม้าลาย
ที่มีลักษณะเป็นเส้นที่แตกต่างกัน

๒) จังหวะของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานทัศนศิลป์

ชื่อผลงาน หิมพานต์

เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลงานของ มงคล สุทธิง

ภาพแสดงการจัดจังหวะของภาพกนิรีและนารีผล

ที่ทำให้เกิดระยะและขนาดใหญ่ไปขนาดเล็ก

ที่มา วิฑูรย์ โสแก้ว, ๒๕๕๕ น. ๘

ภาพแสดงการจัดจังหวะของภาพ
พระพุทธรูปเจ้าและสาวกทั้ง ๔ ให้มีระยะห่าง
เท่า ๆ กันทั้ง ๒ ข้าง ทำให้เกิดความรู้สึก
ถึงความสงบ

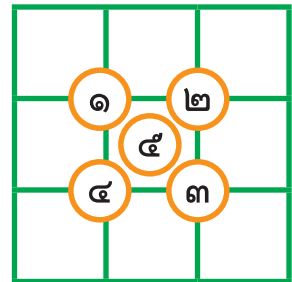

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยเน้นจังหวะในผลงานให้สวยงาม นำเสนอผลงานให้ครู
และเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

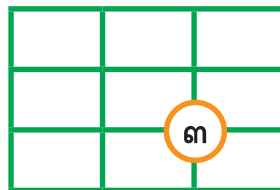
๒.๒ ตำแหน่ง

เป็นที่อยู่หรือที่ตั้งของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยอมรับ ซึ่งเป็น
จุดสนใจหรือจุดเด่นของงานทัศนศิลป์ สามารถสังเกตได้
โดยใช้กรอบภาพ ซึ่งแบ่งกรอบภาพออกเป็น ๙ ส่วน
เท่า ๆ กัน แล้วเขียนหมายเลขกำกับไว้ที่จุดตัดกันดังภาพ

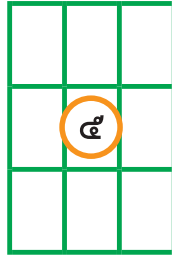
ตำแหน่งที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔ เป็นตำแหน่งที่ควรวางจุดเด่นของภาพลงไป
ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งใน ๔ จุดนี้ เพื่อให้ภาพมีความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหว
ส่วนตำแหน่งที่ ๕ เป็นตำแหน่งที่วางจุดสนใจของภาพที่ต้องการให้เกิดความรู้สึก
ที่สง่างาม มั่นคง แข็งแรง และแผ่วโล่งซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อย

๑) ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อม

ภาพแสดงตำแหน่งจุดเด่นของภาพในตำแหน่ง
ที่ ๓ ซึ่งเป็นภาพคนยืนทอดแหหาปลาบนหัวเรือ
ทำให้ภาพมีความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหว

๒) ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานทัศนศิลป์

ชื่อผลงาน สงบ สะอาด สว่าง

เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลงานของ อานันท์ ราชวังอินทร์

แสดงตำแหน่งจุดเด่นของภาพในตำแหน่งที่ ๕ เพื่อให้ภาพ
เกิดความรู้สึกที่สว่างาม มั่นคง และแผ่ไพศาล

ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ที่มา สุชาติ วงษ์ทอง และคณะ, ๒๕๕๙ น. ๖๑

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยจัดตำแหน่งของจุดสนใจให้โดดเด่น นำเสนอผลงาน
ให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
ในชั้นเรียน

๓. ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่มองเห็นความงามได้จากรูปลักษณ์ รับรู้ได้จาก
ประสาทสัมผัสทางตา สัมผัสจับต้องได้ เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม
งานพิมพ์ภาพ งานสถาปัตยกรรม

งานทัศนศิลป์แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๓.๑ งานจิตรกรรม

เป็นการวาดภาพ ระบายสี ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความงาม อารมณ์ ความรู้สึก และ
ความคิดสร้างสรรค์ลงบนพื้นระนาบรองรับที่เป็นสองมิติ เช่น กระดาษ ผ้าใบ ไม้อัด
หรือวัสดุอื่น ๆ ให้เป็นรูปภาพต่าง ๆ โดยใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง สี
แสงเงา สร้างสรรค์ให้เกิดเป็นภาพลวงตา มีความตื่น-ลึก มีระยะใกล้-ไกล มองเห็น
เป็นภาพสามมิติ แบ่งเป็นการวาดเส้นและการระบายสี

การวาดเส้น

เป็นการใช้วัสดุที่มีปลายแหลม เช่น ดินสอดำ ปากกา **กรรียง** ชูด ชีด เขียน วาดให้เกิดเป็นรูปภาพวาดลายเส้นหรือภาพแรเงา โดยเน้นความงามของเส้นและแสงเงา

การระบายสี

เป็นการใช้สีชนิดต่าง ๆ ระบายลงบนวัสดุรองรับที่เป็นพื้นระนาบ เช่น กระดาษ ผ้าใบ ไม้อัด ด้วยอุปกรณ์ในการระบายสี เช่น พู่กัน แปรง เกรียง สร้างสรรค์เป็นภาพระบายสีที่มีความกลมกลืนของสีและแสงเงา

๓.๒ งานประติมากรรม

เป็นการปั้น การแกะสลัก หรือการหล่อขึ้นเป็นรูป ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความงามและความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นรูปทรงสามมิติ ด้วยวัสดุที่สามารถแปรรูปด้วยการปั้นหรือการแกะสลัก เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน ขี้ผึ้ง ปูนปลาสเตอร์ การแกะสลักจากวัสดุต่าง ๆ เช่น ไม้ หิน หรือการหล่อ การเชื่อม การปะติดด้วยแผ่นโลหะเป็นรูปทรงต่าง ๆ แบ่งเป็นรูปหุ่นต่ำ รูปหุ่นสูง และรูปลอยตัว

รูปหุ่นต่ำ

เป็นประติมากรรมที่มีรูปทรงหุ่นขึ้นมาจากพื้นหลังเพียงเล็กน้อย สามารถมองเห็นความงามของรูปได้จากด้านหน้าเพียงด้านเดียว

รูปหุ่นสูง

เป็นประติมากรรมที่มีลักษณะคล้ายกับรูปหุ่นต่ำ แต่จะมีความแตกต่างกันที่ส่วนของรูปจะหุ่นสูงขึ้นมาจากพื้นหลังมากกว่า ซึ่งสามารถรับรู้ความงามของรูปทรงได้ทั้ง ๓ ด้าน คือ ความงามทางด้านหน้าและด้านข้างทั้ง ๒ ด้าน

รูปลอยตัว

เป็นประติมากรรมที่สามารถรับรู้ความงามจากการมองเห็นได้รอบด้าน ไม่มีพื้นหลังของภาพ แต่ต้องมีฐานรองรับน้ำหนักเพื่อให้รูปทรงตั้งอยู่ได้

๓.๓ งานพิมพ์ภาพ

มีลักษณะคล้ายกับงานจิตรกรรม แตกต่างกันที่งานจิตรกรรมใช้วัสดุต่าง ๆ มาสร้างภาพ แต่งงานพิมพ์ภาพใช้แม่พิมพ์ไปกดหรือพิมพ์เพื่อให้เกิดภาพ

การพิมพ์ภาพมีส่วนประกอบ ๓ ส่วน ได้แก่ แม่พิมพ์ สีที่ใช้พิมพ์ และพื้นที่รองรับการพิมพ์

การสร้างสรรค์แม่พิมพ์มี ๒ ลักษณะ คือ

๑) การพิมพ์ภาพโดยการใช้แม่พิมพ์ที่หาได้มาพิมพ์โดยตรง ได้แก่ แม่พิมพ์ที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ส่วนต่าง ๆ ของพืช สัตว์ แม่พิมพ์ที่ได้จากเศษของวัสดุต่าง ๆ เช่น โฟม เศษผ้า เชือก กระดาษ โดยการนำเอาแม่พิมพ์ต่าง ๆ ที่หาได้เหล่านี้มาพิมพ์ได้เลย

ภาพรอยพิมพ์จากปลา

๒) การพิมพ์ภาพโดยการสร้างสรรค์ หรือประดิษฐ์แม่พิมพ์ การพิมพ์

ลักษณะนี้เป็นงานที่ยุ่งยากกว่า เพราะต้องมีการออกแบบแม่พิมพ์ เลือกสรรและสร้างสรรค์แม่พิมพ์ แล้วจึงจะนำมาพิมพ์ได้

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์วัสดุเนื้ออ่อน

๓.๔ งานสถาปัตยกรรม

เป็นศิลปะและวิทยาการแห่งการก่อสร้างที่นำมาสร้างเพื่อสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นที่อยู่อาศัย และสร้างเพื่อตอบสนองความเชื่อความศรัทธา มีลักษณะเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีความงดงาม ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการออกแบบและเขียนแบบให้เหมาะสมกับการใช้งาน มีความมั่นคงแข็งแรง แบ่งเป็น**สถาปัตยกรรมแบบเปิด**และ**สถาปัตยกรรมแบบปิด**

สถาปัตยกรรมแบบเปิด
บ้านทรงไทย

สถาปัตยกรรมแบบปิด
พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม

งานทัศนศิลป์เหล่านี้มีความแตกต่างกันทั้งวิธีการสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ และลักษณะผลงาน ดังตาราง

● ตัวอย่างตารางวิธีการจำแนกความแตกต่าง

ประเภทงาน	วิธีการสร้าง	วัสดุ อุปกรณ์	ลักษณะผลงาน
๑. งานจิตรกรรม	วาด ระบาย ชูด ขีด แต้ม สลัก	กระดาษ พู่กัน สี อุปกรณ์วาดภาพระบายสี	แบนบนพื้นระนาบสองมิติ ลงตาเป็นสามมิติ
๒. งานประติมากรรม	ปั้น แกะ สลัก หล่อ	ดินเหนียว ดินน้ำมัน ไม้ ปูน โลหะ หินอ่อน	เป็นงานสามมิติ มีรูปทรง ที่เห็นชัด
๓. งานพิมพ์ภาพ	กด ทับ	แม่พิมพ์ กระดาษพิมพ์ภาพ	แบนบนพื้นระนาบสองมิติ ลงตาเป็นสามมิติ
๔. งานสถาปัตยกรรม	ประกอบ ต่อเติม	อิฐ หิน ไม้ ปูน โลหะ	เป็นงานสามมิติ ขนาดใหญ่โต ใช้เนื้อที่มาก

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนศึกษาค้นคว้ารูปภาพงานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานพิมพ์ภาพ และงานสถาปัตยกรรมที่สนใจ แล้วจำแนกความแตกต่างโดยสรุปเป็นตาราง นำเสนอผลงานให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๔. ประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์

งานทัศนศิลป์มีประโยชน์และคุณค่าต่อมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านประโยชน์ใช้สอย

๔.๑ ประโยชน์และคุณค่าทางด้านจิตใจ

๑) การชื่นชมในความงาม การรู้จักชื่นชมความงามของงานทัศนศิลป์ ทำให้เป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี เห็นคุณค่าในความงาม รู้จักนำงานทัศนศิลป์มาพัฒนาบุคลิกภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของเราให้ประณีตงดงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย และแสดงออกถึงความมีวัฒนธรรมอันดีงาม

๒) การยกระดับจิตใจ งานทัศนศิลป์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาอารมณ์และจิตใจ เนื่องจากงานทัศนศิลป์มีความละเอียดอ่อน ผู้สร้างสรรค์ต้องพากเพียรพยายามเพื่อให้ผลงานมีความประณีตและมีคุณค่าทางความงามอยู่ในระดับที่พึงพอใจ

๓) การผ่อนคลายความเครียด การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ หรือการชมงานทัศนศิลป์เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียดในชีวิตประจำวันได้ จึงมีการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไป

ได้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์หรือชมงานทัศนศิลป์เพื่อผ่อนคลายความเครียด

เด็กกำลังชมงานทัศนศิลป์
ทำให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่า
ของงานทัศนศิลป์ ซึ่งจะช่วยให้มี
จิตใจที่อ่อนโยน

๔.๒ ประโยชน์และคุณค่าทางด้านสติปัญญา

การปฏิบัติงานทัศนศิลป์สามารถถ่ายทอดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานต่าง ๆ จึงมีการส่งเสริมให้เด็ก ๆ วาดภาพ ปั้นรูป หรือสร้างงานประดิษฐ์ต่าง ๆ ส่วนผู้ที่ชื่นชมงานทัศนศิลป์ก็จะเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ได้กว้างไกล เป็นการพัฒนาศติปัญญาได้เป็นอย่างดี

เด็ก ๆ ช่วยกันสร้างสรรค์งาน
ทัศนศิลป์ ช่วยให้มีการพัฒนา
สติปัญญาได้เป็นอย่างดี

๔.๓ ประโยชน์และคุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอย

งานทัศนศิลป์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้า เช่น การนำงานทัศนศิลป์ไปใช้ในการออกแบบตกแต่งอาคารสถานที่ ออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์ ออกแบบผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์เป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ สำหรับเป็นสินค้าภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เป็นงานทัศนศิลป์ที่ต้องผ่านการออกแบบทั้งสิ้น

กลุ่มสตรีใช้เวลาว่างในการวาดลวดลาย
บนผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในท้องถิ่น
ช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนรวมกลุ่มกับเพื่อน ร่วมกันศึกษาประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์ ช่วยกันสรุป พร้อมทั้งภาพประกอบ และนำไปจัดป้ายนิเทศเผยแพร่ความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

รายการอ้างอิง

ชลูด นิ่มเสมอ. (๒๕๓๔). *องค์ประกอบของศิลปะ* (พิมพ์ครั้งที่ ๒). ไทยวัฒนาพานิช.
 วิฑูรย์ โสแก้ว. (๒๕๕๕). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทศนศิลป์ ม. ๑. วัฒนาพานิช.*
 สุชาติ วงษ์ทอง, ดนุพันธ์ กล้าผจญ, อังสุวิส ดิษยมาลัย. (๒๕๔๙). *หนังสือเรียนสาระการ
 เรียนรู้พื้นฐาน ทศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔. วัฒนาพานิช.*
 Klimt, G. (n.d.). *Cows in a Stable*. PubHist. www.pubhist.com/w20089

บทสรุป

พื้นฐานงานศิลป์

๑. การจัดองค์ประกอบศิลป์

องค์ประกอบศิลป์ คือ ส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานทัศนศิลป์ ได้แก่ จุด เส้น รูปทรง แสงเงา สี ที่ว่าง และพื้นผิว การนำเอาทัศนธาตุต่าง ๆ มาประกอบเป็นงานทัศนศิลป์ เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานพิมพ์ภาพ เรียกว่า “การจัดองค์ประกอบศิลป์”

๑.๑ ความเป็นเอกภาพ

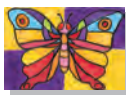
เช่น

การสร้างความเป็นเอกภาพ
ของรูปร่าง รูปทรง

๑.๒ ความสมดุล

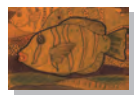
เช่น

ความสมดุลแบบสมมาตร

๑.๓ จุดเด่น

เช่น

เน้นด้วยเส้น

๑.๔ ความกลมกลืน

เช่น

ความกลมกลืนด้วยเส้น

๑.๕ ความขัดแย้ง

เช่น

ความขัดแย้งด้วยสี

๒. จังหวะและตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์

๒.๑ จังหวะ

จังหวะของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและ
 จังหวะของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานทัศนศิลป์

๒.๒ ตำแหน่ง

ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและ
 ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานทัศนศิลป์

บทรูป (ต่อ)

๓. ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์

๓.๑ งานจิตรกรรม

การวาดเส้น

การระบายสี

๓.๒ งานประติมากรรม

ประติมากรรม
แบบนูนต่ำประติมากรรม
แบบนูนสูงประติมากรรม
แบบลอยตัว

๓.๓ งานพิมพ์ภาพ

เช่น

การพิมพ์ภาพโดยใช้
แม่พิมพ์ที่หาได้มาพิมพ์
โดยตรงการพิมพ์ภาพโดยการ
สร้างสรรค์ หรือประดิษฐ์
แม่พิมพ์

๓.๔ งานสถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรมแบบเปิด

สถาปัตยกรรมแบบปิด

๔. ประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์

๔.๑ ประโยชน์และคุณค่า ทางด้านจิตใจ

การชื่นชมในความงาม
การยกระดับจิตใจ และ
การผ่อนคลายความเครียด

๔.๒ ประโยชน์และคุณค่า ทางด้านสติปัญญา

การปฏิบัติงานทัศนศิลป์
การชื่นชมงานทัศนศิลป์

๔.๓ ประโยชน์และคุณค่า ทางด้านประโยชน์ ใช้สอย

การออกแบบตกแต่งอาคาร
สถานที่ การออกแบบ
ผลิตภัณฑ์

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑. นักเรียนฝึกการจัดองค์ประกอบศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างทักษะในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ นำเสนอผลงานให้ครูและเพื่อน ๆ ชม แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๒. นักเรียนวาดภาพระบายสีตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยนำความรู้เรื่อง จังหวะและตำแหน่ง มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน นำผลงานไปตกแต่งห้องรับแขก แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

๓. นักเรียนนำภาพงานทัศนศิลป์ประเภทต่าง ๆ ที่สนใจมาวิเคราะห์ความแตกต่างนำไปเล่าให้ครูและเพื่อน ๆ ฟัง แล้วอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

โครงการ

นักเรียนเลือกปฏิบัติโครงการต่อไปนี้ตามความสนใจ หรือคิดโครงการขึ้นเองโดยขอคำแนะนำจากครู แล้วปฏิบัติตามขั้นตอนการทำโครงการ

๑. โครงการวิเคราะห์งานทัศนศิลป์ในเรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์
๒. โครงการศึกษาค้นคว้าภาพงานทัศนศิลป์ที่แสดงถึงการจัดภาพ โดยนำจังหวะและตำแหน่งมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน
๓. โครงการจำแนกความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ประเภทต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

นักเรียนสามารถนำความรู้จากหน่วยการเรียนรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ใช้ในการวาดภาพระบายสี ออกแบบของประดับตกแต่ง ออกแบบของใช้ ออกแบบของเล่น ออกแบบตกแต่งห้องรับแขก ห้องนอนของตนเอง รวมทั้งออกแบบสิ่งของอื่น ๆ ได้ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

คำถามทบทวน

๑. ความเป็นเอกภาพมีประโยชน์ต่อการสร้างงานทัศนศิลป์อย่างไรบ้าง
๒. ถ้านักเรียนต้องการจะสร้างจุดเด่นในภาพวาดระบายสีของตนเอง จะเลือกเน้นด้วยวิธีใด เพราะอะไร
๓. งานจิตรกรรมกับงานสถาปัตยกรรมมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
๔. งานประติมากรรมกับงานพิมพ์ภาพมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
๕. งานทัศนศิลป์ให้ประโยชน์และคุณค่าด้านใดบ้าง